

slavoj žižek

deleuzovsko stoletje

Foucaultovo trditev, pogosto navajano na ovitkih Deleuzovih knjig, "*Nekoč bo morda stoletje deleuzovsko*", lahko zdaj že natančneje opredelimo: deleuzovsko bo naslednje, enaindvajseto, stoletje, kot stoletje virtualnosti, virtualne realnosti oziroma virtualizacije realnosti. Četudi je bil Deleuze zapriseženi antihegeljanec, pa za njegovo delo v najboljši hegeljanski maniri velja, da je "ujelo duha časa" s svojo temeljno mislijo o enigmatičnem statusu dogodka smisla, smisla kot "breztelesnega" dogodka, ki vznikne iz mešanice telesnih vzrokov, a se ga ne da zvesti na to mešanico. Vzemimo vesolje *film noir*: seveda se lahko gremo igre naštevanja vzrokov – od šoka druge svetovne vojne, ki je zamajal patriarhalno družino in podelil ženskam dotlej nesluteno samostojnost, do vpliva nemškega ekspresionizma in psihoanalize. Toda vsi ti vzroki skupaj ne morejo zapolniti prepada, ki jih loči od *film noir* kot dogodka smisla, od vznika edinstvenega vesolja fatalnih žensk in pokvarjenih gangsterjev, ki uživajo v svoji pokvarjenosti, od lika "trdega" detektiva, ki zgubljen tava po blodnjaku ameriškega megalopolisa...

Pravega filozofa zato današnja poplava modnega čvakanja o virtualni realnosti in kiberprostoru pripravi le do zdolgočasenega zehanja: vse to je na filozofski ravni *déjà vu*, realizacija nečesa, kar je bilo že zdavnaj preiščeno pri Deleuzu. Deleuze je razvil osnovno matrico razmerja med mašinerijo in virtualnim dogodkom, ki nam omogoči dojeti računalniški *interface*, prek katerega zremo v virtualni svet, kot zadnjo stopnjo v dolgem procesu od anamorfotično popačenih risb na jamah v Lascauxu do fascinacije s filmskim platnom.

Za konec še bolj osebna asociacija. Ker je bila za Deleuza privilegirana umetnost, ob kateri je razvijal svojo filozofijo, film, se spodobi končati s spominom na režiserja, ki je umrl kmalu po Deleuzu, na Kieślowskega. V prvem delu *Dvojnega Veronikinega življenja* poljska Veronika sedi v vlaku ob oknu in zre skozenj; ko kamera pokaže okensko šipo, je pokrajina onstran okna rahlo popačena z nagubanostjo okenske površine – kot da bi se preko pokrajine pomikal trak, ki anamorfotično popači "pravo" podobo realnosti. Ta guba v realnosti je subjekt, je vpis subjekta v tkivo realnosti. Kieślowski, ki mu je sicer možno očitati marsikaj, tja do New Age mračnjaštva, tu spregovori po deleuzovsko. •